

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Rapport

**Tabellenset Monitor kunstenaars en
afgestudeerden aan creatieve opleidingen**

Technische toelichting

CBS Den Haag
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag
Postbus 24500
2490 HA Den Haag
+31 70 337 38 00
www.cbs.nl

projectnummer 13054
SDI
1 december 2014

kennisgeving De in dit rapport weergegeven opvattingen zijn die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijk overeen met het beleid van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Inleiding

Wie werken er in Nederland als kunstenaar? En waar komen studenten met een creatieve opleiding terecht nadat ze hun opleiding hebben afgerond? In 2014 heeft het Centrum voor Beleidsstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS-CvB) in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) het rapport 'Monitor kunstenaars en afgestudeerden aan creatieve opleidingen'¹ gepubliceerd waarin deze vragen werden beantwoord. In ditzelfde onderzoek is een uitgebreide tabellenset samengesteld die apart van het rapport is gepubliceerd. Dit document vormt de technische toelichting op deze tabellenset.

De tabellenset bestaat uit twee verschillende onderdelen. Het eerste onderdeel (bestandsnaam: Tabellen kunstenaars.xlsx) gaat uit van personen die werkzaam zijn als kunstenaar en is gebaseerd op de Enquête Beroepsbevolking (EBB). Het tweede onderdeel (bestandsnaam: Tabellen cohorten.xlsx) gaat uit van cohorten afgestudeerden aan creatieve opleidingen en is gebaseerd op onderwijsregistraties. Beide onderdelen hebben een eigen onderzoekspopulatie, onderzoeksvragen en onderzoeksmethoden. In paragraaf 1 en 2 beschrijven we de beide onderdelen van het onderzoek afzonderlijk.

In het huidige onderzoek hebben we zo veel mogelijk aangesloten op de afbakening, methode en definities uit het onderzoek 'Kunstenaars in breder perspectief 2011'². In verband met wijzigingen in de statistische bronbestanden die het CBS gebruikt was dit niet altijd mogelijk. Zo is onder andere de afbakening van de kunstenaars, creatieve beroepen en kunstopleidingen opnieuw vastgesteld vanwege de overgang op de internationale classificaties van beroepen en opleidingen. De begeleidingscommissie van dit onderzoek bestaande uit vertegenwoordigers het ministerie van OCW (Robert Oosterhuis, Carlien Schrijvershof, Daniëlle Cozijnsen, Trinh Ngo), de Raad voor Cultuur (Egidio Memeo), Vereniging Hogescholen (Audrey Zimmerman), Netwerken kunstonderwijs (Fons Schneijderberg) en zelfstandig onderzoeker Berend Jan Langenberg, heeft hier een belangrijke bijdrage aan geleverd.

1. Onderzoekopzet kunstenaars

In het eerste onderdeel van het onderzoek is de arbeidsmarkt-, inkomens- en vermogenspositie bepaald voor personen die volgens de EBB werkzaam zijn als kunstenaar voor minimaal 1 uur per week. Ook zijn persoonskenmerken en opleidingsachtergrond vastgesteld. Deze gegevens voor kunstenaars zijn afgezet tegen die van personen die werkzaam zijn in overige creatieve beroepen en tegen die van de groep werkzame personen als geheel. Het onderzoek is een vervolg op de eerdere CBS-onderzoeken naar kunstenaars (zie 'Kunstenaars in Nederland 2007' en 'Kunstenaars in breder perspectief 2011') waarin de arbeidsmarktpositie van kunstenaars in de periode 2004-2006 respectievelijk 2004-2006 en 2007-2009 is onderzocht. Ten opzichte van de vorige onderzoeken is dit onderzoek uitgebreid met de periode 2010-2012.

1.1 Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestaat uit personen die op het moment van de enquêtering in de EBB tussen de 15 en 65 jaar oud waren, en op dat moment woonachtig waren in Nederland.

Binnen de steekproefpopulatie zijn kunstenaars afgebakend op grond van het beroep dat zij uitoefenen in hun eerste werkkring. Hiervoor zijn beroepen, zoals gedefinieerd in de 'International Standard Classification of Occupations' (ISCO), ingedeeld in kunstenaars-

---

¹ *Monitor kunstenaars en afgestudeerden aan creatieve opleidingen* (CBS, Den Haag/Heerlen 2014)

² Schreven, L. en Rijk, A. *Kunstenaars in breder perspectief* (CBS, Den Haag/Heerlen 2011)

beroepen, overige creatieve beroepen en overige (niet-creatieve) beroepen (zie de paragraaf Operationalisering).

1.2 Onderzoeksmethode

Voor de berekening van de cijfers over personen werkzaam als kunstenaar heeft de EBB als uitgangspunt gediend. De EBB is verrijkt met gegevens uit registers over uitkeringen, inkomen en vermogen. Al deze gegevens zijn afkomstig uit het Stelsel van Sociaal Statistische Bestanden (SSB).

Deze gegevens zijn op persoonsniveau gekoppeld op basis van de datum waarop de persoon is geënquêteerd voor de EBB.

Het aantal kunstenaars in Nederland is niet groot genoeg om op gedetailleerd niveau voldoende nauwkeurige jaarcijfers te publiceren. Om betrouwbare uitspraken te kunnen doen zijn daarom drie sets van drie jaargangen EBB gebruikt, te weten 2004-2006, 2007-2009 en 2010-2012. De schattingen van de populatiegegevens zijn berekend als gemiddelden over de perioden 2004-2006, 2007-2009 en 2010-2012. In de tekst van het rapport wordt, om redenen van leesbaarheid, verwezen naar het middelste jaar.

1.3 Bronnen

Enquête Beroepsbevolking (EBB)

De EBB is een doorlopende enquête onder personen van 15 jaar en ouder die in Nederland wonen, met uitzondering van personen in inrichtingen, instellingen en tehuizen (de institutionele bevolking). Jaarlijks responderen ongeveer 90 duizend personen. Het doel van deze enquête is zicht te krijgen op de relatie tussen mens en arbeidsmarkt. Hiertoe wordt onder meer informatie verzameld over de positie op de arbeidsmarkt van personen en worden demografische kenmerken van huishoudens vastgelegd. Gegevens worden vastgesteld op het moment van enquêteren.

De EBB is een steekproef. Om uitkomsten te berekenen die representatief zijn voor de gehele populatie moeten de resultaten worden gewogen en opgehoogd. Hiervoor zijn vaste ophooggewichten berekend die ervoor zorgen dat de opgehoogde populatie van de steekproef naar een aantal belangrijke demografische kenmerken overeenkomt met het gemiddelde aantal personen van 15 jaar en ouder in Nederland in een jaar, exclusief de institutionele bevolking.

Uitkeringsbestanden

In dit onderzoek zijn gegevens over uitkeringen van personen gebruikt. Het betreft gegevens over WWIK, bijstands-, WW- en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen. Deze gegevens worden door het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en de Nederlandse gemeenten aan het CBS geleverd.

Integraal inkomensbestand en integraal vermogensbestand

Alle gebruikte EBB jaargangen zijn verrijkt met gegevens uit het Integraal Inkomensbestand (IIB). Het IIB bevat informatie over inkomens van personen en huishoudens in een bepaald jaar. De EBB jaargangen 2007-2009 en 2010-2012 zijn tevens verrijkt met gegevens uit het Integraal Vermogensbestand (IVB). Het IVB bevat informatie over het vermogen van huishoudens op 31 december van het betreffende jaar. De IIB en IVB maken beide gebruik van gegevens die ontleend zijn aan de administratie van de Belastingdienst.

Stelsel van Sociaal Statistische Bestanden

Alle bovengenoemde bronnen zijn gecombineerd binnen het Stelsel van Sociaal Statistische Bestanden (SSB). Het SSB bevat voorlopige en definitieve gegevens. Bij definitieve gegevens zijn registers en enquêtes onderling op elkaar afgestemd en consistent gemaakt. De doelpopulatie van het SSB bestaat uit alle personen die in Nederland wonen, en personen die niet in Nederland wonen, maar in Nederland werken of een uitkering dan wel pensioen vanuit Nederland ontvangen.

1.4 Operationalisering

Afbakening van de kunstenaarsberoepen

Kunstenaars zijn ingedeeld op basis van hun hoofdberoep in de EBB. De EBB bevat de International Standard Classification of Occupations (ISCO) voor de indeling van beroepen. In het kader van dit onderzoek zijn beroepen ingedeeld in drie groepen: kunstenaarsberoepen, overige creatieve beroepen, en overige (niet-creatieve) beroepen. Zie bijlage 3 en 4 van het rapport 'Monitor kunstenaars en afgestudeerden van creatieve opleidingen' voor een overzicht van welke beroepen tot de kunstenaars- en overige creatieve beroepen behoren.

Afbakening van de kunstopleidingen

Kunstopleidingen zijn afgebakend op basis van de International Standard Classification of Education (ISCED). De ISCED is de internationale onderwijsindeling van de UNESCO naar niveau en richting van de opleidingen. In bijlage 5 van het rapport 'Monitor kunstenaars en afgestudeerden aan creatieve opleidingen' staan de ISCED-codes van de opleidingen die worden aangemerkt als kunstopleidingen.

Met ingang van het vierde kwartaal van 2012 wordt in de EBB niet meer gevraagd naar alle gevolgde opleidingen. Alleen de hoogstgevolgde en hoogstbehaalde opleiding worden uitgevraagd. Het is vanaf die periode dan ook niet mogelijk om na te gaan of iemand ooit een kunstopleiding gevolgd heeft, als die niet de hoogstgevolgde of hoogstbehaalde opleiding is. Om een breuk in de cijfers te voorkomen, zijn de cijfers van het vierde kwartaal geïmputeerd met het gemiddelde van de overige kwartalen van de periode 2010-2012.

Indeling van bedrijfstakken

In een deel van de tabellen in het onderzoek naar personen die werkzaam zijn als kunstenaar wordt aangegeven of een persoon al dan niet werkzaam is binnen de creatieve industrie. In bijlage 6 en 7 van het rapport 'Monitor kunstenaars en afgestudeerden aan creatieve opleidingen' staat welke SBI-codes tot de creatieve industrie gerekend worden.

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van de SBI2008 indeling voor de gestapelde jaren 2007-2009 en 2010-2012. Voor de gestapelde jaren 2004-2006 is gebruik gemaakt van de SBI93 indeling. Behalve dat dit in vergelijking tot SBI2008 minder mogelijkheden biedt tot detaillering betekent dit bovendien een methodebreuk. Cijfers zijn hiermee niet één op één vergelijkbaar.

1.5 Kwaliteit van de uitkomsten

1.5.1 Verschillen met 'Kunstenaars in breder perspectief 2011'

De tabellen behorende bij dit rapport zijn om verschillende redenen niet geheel vergelijkbaar met die in het rapport 'Kunstenaars in breder perspectief 2011'. Dit wordt veroorzaakt doordat er andere classificaties gebruikt zijn voor de afbakening van beroepen, bedrijfstakken en

opleidingen. De cijfers voor de eerdere perioden (2004-2006 en 2007-2009) zijn waar mogelijk opnieuw berekend, dus de jaren zijn onderling vergelijkbaar. Het uitgangspunt is wel geweest om steeds zo veel mogelijk aan te sluiten bij 'Kunstenaars in breder Perspectief 2011'.

Afbakening beroepen

Voor dit onderzoek is overgestapt op de ISCO-indeling voor de afbakening van de beroepen. Met deze nieuwe indeling kunnen bepaalde beroepen beter onderscheiden worden. Vertalers, archivarissen en een aantal technische beroepen als bouwkundig constructeur vielen in het vorige onderzoek nog noodgedwongen onder de kunstenaars, maar kunnen we nu apart onderscheiden en worden niet meer als kunstenaarsberoepen gezien. Door deze overstap zijn er nu minder kunstenaars dan in het vorige onderzoek. Kunstzinnig fotografen worden in de ISCO-indeling juist niet meer onderscheiden van andere fotografen en worden daarom niet meer tot de kunstenaars gerekend. Daarnaast zijn de grafisch ontwerpers nu ingedeeld bij de ontwerpende kunstenaars in plaats van bij de beeldend kunstenaars. In de SBC die in het vorige onderzoek gebruikt werd, was het nog niet mogelijk om grafisch ontwerpers apart te onderscheiden.

Afbakening bedrijfstakken

Voor de afbakening van de creatieve industrie in de jaren 2007-2012 wordt de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) gebruikt. De meest recente versie hiervan is de SBI2008. Deze indeling was gedurende het vorige onderzoek nog niet beschikbaar.

Afbakening opleidingen

Voor de afbakening van de kunstopleidingen is de ISCED gebruikt. Dit is een internationaal gestandaardiseerde indeling. Bij het voorgaande onderzoek is nog gebruikt gemaakt van de SOI. De ISCED is iets minder gedetailleerd. Zo kunnen de lerarenopleidingen voor creatieve vakken niet meer onderscheiden worden van de overige lerarenopleidingen. In deze tabellenset is ervoor gekozen om alle lerarenopleidingen mee te nemen, wat leidt tot een toename van het aantal mensen dat een kunstopleiding gevolgd heeft.

1.5.2 Verschillen met StatLine

De uitkomsten van dit onderzoek betreffen driejaarsgemiddelden. De resultaten wijken daarmee af van andere op StatLine gepubliceerde gegevens uit het EBB bijvoorbeeld over de werkzame beroepsbevolking. De EBB-resultaten op StatLine hebben veelal betrekking op 1 jaar en op de nationale definitie van de beroepsbevolking, waarbij een persoon minimaal 12 uur per week moet werken om tot de werkzame beroepsbevolking geteld te worden.

Doordat in dit onderzoek verschillende bronnen in combinatie met de EBB zijn gebruikt, kunnen sommige uitkomsten verschillen van eerder door het CBS gepubliceerde cijfers.

1.5.3 Afronding

De resultaten in dit deel van het onderzoek zijn gebaseerd op een steekproef. Op deze resultaten zijn betrouwbaarheidsmarges van toepassing. De resultaten zijn daarom afgerond op duizendtallen. Getallen onder de duizend zijn niet gepubliceerd. Gegevens over inkomen en vermogen worden alleen als percentages gepresenteerd en niet als absolute aantallen.

1.5.4 Marges in de uitkomsten

De uitkomsten in dit rapport zijn gebaseerd op steekproefgegevens. Zoals in ieder steekproefonderzoek hebben de uitkomsten een onnauwkeurigheidsmarge. Het samenvoegen

en middelen van gegevens uit drie verschillende EBB-jaargangen vergroot de omvang van het onderzoeksbestand en beperkt deze marges. Op die manier kan op meer gedetailleerd niveau uitspraken gedaan worden over kunstenaars in Nederland. Toch zijn sommige gegevens niet gepubliceerd vanwege hun grote relatieve onnauwkeurigheid. Het gaat hier om opgehoogde aantallen kleiner dan duizend personen. Deze zijn in de tabellen vervangen door een punt (.).

De lezer moet er echter rekening mee houden dat op alle gepubliceerde cijfers betrouwbaarheidsmarges van toepassing zijn. Een voorbeeld: de betrouwbaarheidsmarge voor het opgehoogde aantal van 5 duizend personen in een tabel bedraagt 700 personen. Dit betekent dat we met 95 procent zekerheid kunnen stellen dat dit aantal in werkelijkheid tussen de 4 300 en 5 700 personen ligt. Hierbij geldt steeds: hoe hoger het aantal opgehoogde waarnemingen in de tabellen, hoe groter de betrouwbaarheid. Wij verzoeken de lezers dan ook voorzichtig te zijn met conclusies op basis van kleine aantallen, met name wanneer de verschillen kleiner zijn dan de aangegeven marges.

Staat 1.1 Marges in de EBB

Opgehoogde aantallen	Absolute marge
x 1 000	
5	0,7
10	1
15	1,2
20	1,4
30	1,7
50	2,3
75	2,8
100	3,1
200	4,5
300	5,4
500	6,9
750	8,3
1 000	9,5
2 000	12,8
3 000	14,8
5 000	16,5
7 500	15,4

2. Onderzoeksofzet afgestudeerden aan een creatieve opleiding

Het tweede deel van het onderzoek is een uitbreiding van het onderzoek 'Kunstenaars in breder perspectief 2011' en volgt vijf hbo/wo-cohorten en twee mbo-cohorten door de tijd. Hierbij gaat het om hbo/wo-cohorten uit de jaren 1994, 1998, 2002, 2006 en 2010 en twee mbo-cohorten uit 2006 en 2010. Er zijn cijfers over slechts twee mbo-cohorten berekend, omdat de hiervoor benodigde registraties pas vanaf afstudeerjaar 2005 beschikbaar zijn.

Voor de eerste drie cohorten (1994, 1998 en 2002) is de arbeidsmarktpositie op vier peilmomenten in kaart gebracht, namelijk ultimo 2003, 2007, 2009 en 2011. Het hbo/wo- en het mbo-cohort 2006 is beschreven op drie peilmomenten, namelijk ultimo 2007, 2009 en 2011. Het hbo/wo- en het mbo-onderwijscohort 2010 is beschreven met als peildatum ultimo 2011. Alle resultaten zijn afzonderlijk berekend voor personen die zijn afgestudeerd aan een creatieve

hbo- of mbo-opleiding en personen die zijn afgestudeerd aan overige opleidingen, zodat deze beide groepen met elkaar vergeleken kunnen worden.

2.1 Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestaat uit alle personen die in 1994, 1998, 2002, 2006 of 2010 een doctoraal, bachelor of master diploma hebben behaald aan het hbo of wo of in 2006 of 2010 een mbo-diploma hebben behaald. In tegenstelling tot het onderzoek 'Kunstenaars in breder perspectief 2011' zijn alle afgestudeerden meegenomen in dit onderzoek, niet alleen personen die op het peilmoment in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) waren geregistreerd. Op deze manier is het ook mogelijk geweest om personen afkomstig uit of vertrokken naar het buitenland in het onderzoek te betrekken.

2.2 Onderzoeksmethode

Als basis voor dit deel van het onderzoek is het SSB gebruikt. Alle genoemde cohorten van afgestudeerden aan het hoger onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs zijn uit het SSB afgeleid.

Voor alle personen uit de cohorten is per persoon uit het SSB informatie over de woonregio, arbeidsmarktpositie, soort uitkering, sector waarin men werkzaam is en het inkomen vastgesteld op de peilmomenten ultimo 2003, 2007, 2009 en 2011. Voor alle peilmomenten behalve ultimo 2003 is daarnaast ook het vermogen vastgesteld. Vermogensgegevens zijn voor 2003 niet beschikbaar.

2.3 Bronnen

Stelsel van sociaal Statistische Bestanden

Zie omschrijving paragraaf 2.3. In dit deel van het onderzoek is het SSB gebruikt voor het afleiden van de onderzoekspopulatie afgestudeerden voor ho en mbo en het afleiden van informatie over arbeidsmarktpositie, woonplaats, woonregio, soort uitkering en bedrijfstak ultimo 2003, 2007, 2009 en 2011.

De informatie over de afgestudeerden is afkomstig van het Centraal Register Inschrijvingen Hoger Onderwijs (CRIHO) en de onderwijsnummerbestanden van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO, voorheen Informatie Beheer Groep). Informatie over de woonplaats en woonregio is afkomstig van de Nederlandse gemeenten. Informatie over de arbeidsmarktpositie en de bedrijfstak wordt samengesteld op basis van informatie uit gegevens over banen van werknemers en zelfstandigen afkomstig van de belastingdienst en uitkeringsgegevens afkomstig van het UWV en de Nederlandse gemeenten. Ook wordt gebruik gemaakt van gegevens van DUO. De inkomens- en vermogensgegevens zijn ontleend aan de administratie van de Belastingdienst.

De registratie van afgestudeerde mbo'ers is bij het CBS beschikbaar vanaf examenjaar 2005. Dit betekent dat binnen dit onderzoek slechts twee cohorten afgestudeerden aan mbo-opleidingen kunnen worden gevolgd, namelijk 2006 en 2010.

2.4 Operationalisering

Afbakening van de creatieve hbo- en mbo-opleidingen

In het cohortonderzoek worden afgestudeerden in het hoger onderwijs ingedeeld in personen die een diploma hebben behaald aan een creatieve hbo-opleiding en personen met overige behaalde diploma's. De populatie betreft alle hogere opleidingen. In de praktijk blijken de creatieve hogere opleidingen allemaal op hbo-niveau te zijn. De referentiegroep bestaat wel uit afgestudeerden van alle hogere opleidingen, dus van zowel het hbo als het wo. Het overzicht in bijlage 1 van het rapport 'Monitor Kunstenaars en afgestudeerden aan creatieve opleidingen' geeft aan welke opleidingen zijn geselecteerd in het kader van dit onderzoek. De selectie is gemaakt met behulp van codes uit het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO). De selectie van mbo-opleidingen is gemaakt volgens het Centraal Register Beroepsopleidingen (CREBO). De opleidingen in bijlage 2 worden in het kader van dit onderzoek tot de creatieve mbo-opleidingen gerekend.

Indeling van bedrijfstakken

In het cohortonderzoek worden bedrijfstakken van werknemers en zelfstandigen ingedeeld in zeven categorieën:

- Kunsten en cultureel erfgoed
- Media en entertainment industrie
- Creatieve zakelijke dienstverlening
- Creatieve detailhandel
- Kennisintensieve diensten
- Overige creatieve industrie
- Overige economische activiteiten

De indeling in bedrijfstakken is samengesteld op basis van de Standaard Bedrijfsindeling 2008 (SBI2008), behalve voor peilmoment 2003. Voor dit jaar is SBI2008 niet beschikbaar en wordt de Standaard Bedrijfsindeling 1993 (SBI93) indeling gebruikt. Dit betekent een methodebreuk wanneer cijfers voor verschillende peilmomenten met elkaar vergeleken worden. Zie bijlagen 6 en 7 van het rapport 'Monitor Kunstenaars en afgestudeerden aan creatieve opleidingen' voor een overzicht van de SBI-codes die behoren tot de creatieve industrie.

2.5 Kwaliteit van de uitkomsten

Afronding

De resultaten in dit deel van het onderzoek zijn gebaseerd op registraties. Daarbij is geen gebruik gemaakt van gegevens die gebaseerd zijn op een steekproefonderzoek zoals de EBB. Op de resultaten zijn daarom geen betrouwbaarheidsmarges van toepassing. Wel kunnen in registraties administratieve fouten voorkomen. De aantallen in de tabellen zijn daarom afgerond op tientallen. Aantallen gebaseerd op inkomen- en vermogenscategorieën worden afgerond op honderdtallen.

Verschillen met StatLine

Op StatLine worden ook aantallen afgestudeerden per jaar gepubliceerd. De onderzoekspopulatie in dit onderzoek verschilt met die van StatLine. In dit onderzoek gaat het

om alle personen die een diploma halen in het cohortjaar. De StatLinepublicatie levert alleen informatie over personen die in het betreffende jaar een diploma halen en niet meer verder studeren.

3. Begrippen

Allochtoon – Persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren.

Arbeidsduur – Dit is de indeling naar voltijd- en deeltijdbanen. Vaak bestaat een voltijdbaan uit 36 tot 40 uur, maar dit kan verschillen per bedrijf. In principe wordt de meest waargenomen wekelijkse arbeidsduur gebruikt om het aantal uren van een voltijdbaan te bepalen. Wanneer

Allochtoon – Persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren. In dit onderzoek wordt een onderscheid gemaakt tussen niet-westerse en westerse allochtonen:

- niet-westerse allochtonen: het land van herkomst is Turkije of een land in Afrika, Azië (met uitzondering van Indonesië en Japan) of Latijns-Amerika;
- westerse allochtonen: het land van herkomst is gelegen in Europa (met uitzondering van Nederland en Turkije), Noord-Amerika, Indonesië, Japan en Oceanië.

Arbeidsduur – De arbeidsduur is bepaald op basis van het aantal betaalde werkuren. De arbeidsduur is onderverdeeld in de volgende klassen: 0-19 uur, 20–34 uur en 35 uur of meer.

Autochtoon – Persoon van wie de beide ouders in Nederland zijn geboren.

Beroep – Voor alle personen werkzaam (1 uur of meer) wordt het beroep getypeerd op basis van de internationale beroepenclassificatie (ISCO) 2008. Hierin wordt niet alleen het type beroep vastgesteld, maar ook het bijbehorende vaardigheidsniveau. Dit vaardigheidsniveau geeft aan hoeveel kennis en kunde er nodig is voor een goede uitoefening van het betreffende beroep. Vaardigheidsniveau 1 wordt gebruikt voor de meest elementaire beroepen, terwijl vaardigheidsniveau 4 staat voor complexere beroepen.

Beroepsbevolking – Volgens de nationale definitie vallen alle personen (15 tot en met 64 jaar) die ten minste 12 uur per week werkzaam zijn, die daartoe bereid, beschikbaar zijn en activiteiten ontplooiën om werk te vinden van ten minste 12 uur per week, horen tot de beroepsbevolking. Volgens de internationale definitie behoren alle personen van 15 tot en met 64 jaar die ten minste 1 uur per week werkzaam zijn tot de beroepsbevolking.

COROP – Een indeling van Nederland in 40 gebieden waardoor een regionaal niveau tussen gemeenten en provincies ontstaat. De COROP-indeling is in 1970 ontworpen door de Coördinatie Commissie Regionaal Onderzoeksprogramma. In de tabellen is het COROP-gebied van de woongemeente van de personen gebruikt.

Eerste werkkring - De eerste werkkring is de werkkring waarin de persoon het grootste aantal uren werkzaam is.

Gestandaardiseerd besteedbaar inkomen van het huishouden – Het bruto huishouden inkomen verminderd met inkomensoverdrachten, inkomensverzekeringen, ziektekostenverzekeringen, en belastingen op inkomen en vermogen. De standaardisatie houdt rekening met de het aantal personen en hun leeftijden binnen het huishouden.

Herkomstgroepering – Voor de indeling van personen naar etnische achtergrond is de CBS-indeling naar herkomstgroepering gebruikt. De herkomstgroepering van een persoon wordt vastgesteld aan de hand van diens geboorteland en dat van zijn ouders. In dit onderzoek wordt een onderscheid gemaakt tussen autochtonen, niet-westerse allochtonen en westerse allochtonen.

Hoger vaardigheidsniveau – Zie beroep.

Kunstenaar – Een persoon werkzaam als kunstenaar. Dit is bepaald aan de hand van het beroep van de eerste werkring van de persoon volgens de beroepenindeling van de Internationale Beroepenclassificatie.

Kunstenaarsberoep – De kunstenaarsberoepen zijn gebaseerd op de Internationale Beroepenclassificatie. In overleg met de klankbordgroep is bepaald welke beroepen wel en niet tot de kunstenaarsberoepen horen. Een overzicht van de kunstenaarsberoepen wordt gegeven in bijlage 3 van het rapport ‘Monitor kunstenaars en afgestudeerden aan creatieve opleidingen’.

Kunstopleiding – De kunstopleidingen zijn gebaseerd op de ISCED. Welke opleidingen wel en niet tot de kunstopleidingen horen is bepaald in overleg met de klankbordgroep. Een overzicht van de kunstopleidingen wordt gegeven in bijlage 5 van het rapport ‘Monitor kunstenaars en afgestudeerden aan creatieve opleidingen’.

Opleiding – Opleiding geeft weer welke opleiding(en) een persoon gevolgd heeft. Deze is gebaseerd op de International Standard Classification of Education (ISCED). Dit is een internationale classificatie voor opleidingsrichtingen.

Persoonlijk bruto inkomen – Het persoonlijk primair inkomen, plus uitkeringen inkomensverzekeringen (WW, ZW, WAO, pensioen), uitkeringen sociale voorziening (Bijstand, IOAW, Wajong), en overige.

Positie in de werkring – De positie in de werkring geeft aan of een persoon werkzaam is als werknemer of als zelfstandige.

Standaard Bedrijfsindeling 1993 (SBI) – De Standaard Bedrijfsindeling 1993 (SBI93) is een Nederlandse hiërarchische indeling van economische activiteiten die vanaf 1993 door het CBS wordt gebruikt om bedrijfseenheden te rubriceren naar hun hoofdactiviteit. Een bedrijfstak betreft het 2-digit-niveau van de SBI en een bedrijfsklasse betreft het 4-digit of 5-digit niveau van de SBI.

Standaard Bedrijfsindeling 2008 (SBI) – De Standaard Bedrijfsindeling 2008 (SBI2008) is een Nederlandse hiërarchische indeling van economische activiteiten die vanaf 2008 door het CBS wordt gebruikt om bedrijfseenheden te rubriceren naar hun hoofdactiviteit. Een bedrijfstak betreft het 2-digit-niveau van de SBI en een bedrijfsklasse betreft het 4-digit of 5-digit niveau van de SBI.

Tweede werkring – De werkring waarin persoon het meeste aantal uren werkzaam is ná de eerste werkring.

Uitkeringspositie – In dit onderzoek worden vier typen uitkeringen onderscheiden: bijstandsuitkeringen, WIK/WWIK-uitkeringen, werkloosheidsuitkeringen en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen.

Werknemers – Werknemers zijn mensen die arbeid verrichten op basis van loon of salaris.

Werkzame personen – Personen die betaald werk hebben voor ten minste 1 uur per week. In dit onderzoek is de populatie werkzame personen afgebakend tot de personen van 15 tot en met 64 jaar, woonachtig in Nederland. De gehanteerde definitie komt overeen met de internationale definitie van de werkzame beroepsbevolking – zie Beroepsbevolking.

Zelfstandigen – Personen die werkzaam zijn in eigen bedrijf of praktijk of in het bedrijf of de praktijk van hun partner of ouders.

4. Afkortingen

AO - Arbeidsongeschiktheid

CBS - Centraal Bureau voor de Statistiek

COROP - Coördinatie Commissie Regionaal Onderzoekprogramma

CREBO - Centraal Register Beroepsopleidingen

CRHO - Centraal Register Inschrijvingen Hoger Onderwijs

CROHO - Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs

CvB - Centrum voor Beleidsstatistiek

DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs

EBB - Enquête beroepsbevolking

GBA - Gemeentelijke Basisadministratie

hbo - Hoger beroepsonderwijs

ho - Hoger onderwijs

IB - Groep - Informatie Beheer Groep

IIB - Integraal Inkomensbestand

ILO - International Labour Organisation

ISCED - International Standard Classification of Education

IVA - Instituut voor Arbeidsvraagstukken (tegenwoordig bekend onder IVA beleidsonderzoek en advies)

IVB - Integraal Vermogensbestand

KiN'07 - Kunstenaars in Nederland 2007

KUO - Kunstonderwijs aan het hoger beroepsonderwijs

LNV - Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

OCW - Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

ROA - Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt

SBC - Standaard Beroepenclassificatie

SBI - Standaard Bedrijfsindeling

SEO - Stichting Economisch Onderzoek (tegenwoordig bekend onder SEO Economisch Onderzoek)

SOI - Standaard Onderwijsindeling

SSB – Stelsel van Sociaal Statistische Bestanden

TNO - Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek

UWV - Uitvoeringsorgaan Werknemersverzekeringen

WAO - Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering

WIK - Wet inkomensvoorziening kunstenaars

WW - Werkloosheidswet

WWIK - Wet werk en inkomen kunstenaars

Centrum voor Beleidsstatistiek

Het CBS verzamelt gegevens bij personen, bedrijven en instellingen om deze daarna te verwerken tot statistische informatie over groepen mensen, bedrijven en hun omgeving. De resultaten stelt het CBS voor iedereen beschikbaar. Voor sommige vragen is deze informatie, die beschikbaar wordt gesteld via de CBS-website www.cbs.nl, echter niet toereikend. In dat geval kunnen externe partijen zich wenden tot het Centrum voor Beleidsstatistiek (CBS-CvB).

Het CBS-CvB bepaalt in nauw overleg met de klant welke informatie in welke vorm beschikbaar en nuttig is voor het beantwoorden van de vraag. Daarna voert het CBS-CvB het onderzoek uit en beschrijft de resultaten in een rapport of maatwerkpublicatie. Alle uitkomsten en publicaties worden openbaar gemaakt en zijn te vinden op de website van het CBS-CvB (www.cbs.nl/cvb).